

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

4 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1871.

ΤΟΜΟΣ ΚΒ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 511

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

(Τόμος. 18^α φυλλ. 509.)

ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ.

Τὸ δ' ἐφεξῆς παρεπόμενον ὁ κύων ἐστὶ σὸς, ἀλλ' ὁ κύων ἐστὶ πατήρ· ὁ κύων ἄρα ἐστὶ σὸς πατήρ, εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν προκειμένων προτάσεων ἐπιτίθεις παραλείπεται ἡ γενικὴ τῶν κυναρίων, ἀναγκαίᾳ οὖσα εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας πατήρ, ἥτοι πατήρ τῶν κυναρίων. Ἐκτὸς δὲ τούτου παρατηρεῖται καὶ ἄλλη τις παραβίασις τῶν συλλογιστικῶν κανόνων, διότι ἐκάτερα τὰ κατηγορούμενα, ἐνῶ ἐν ταῖς προκειμέναις προτάσεσιν ἐπιτίθενται ἐπιμεριστικῶς ἥτοι τὸ σὸς καὶ τὸ πατήρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ὁ κύων ἀπεναντίας ἐν τῷ συμπεράσματι λαμβάνονται συλλήβδην, ὁ κύων ἄρα ἐστὶ σὸς πατήρ. — Ἡ παραβίασις δὲ αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν λογιζομένων σοφίσμα συνθέσεως· οἷον δύο καὶ τρία (ἐπιμεριστικῶς λαμβανόμενα) εἰσὶν ἄρτια καὶ περιττά· ἀλλὰ πέντε εἰσὶ δύο καὶ τρία (συλλήβδην λαμβανόμενα.) Ἄρα πέντε εἰσὶν ἄρτια καὶ περιττά. Τοιοῦτον δὲ παρίσταται καὶ τὸ ἐν λόγῳ σοφίσμα συνάπτον τὸ σὸς μετὰ τοῦ πατήρ, ἅτινα γραμματικῶς μὲν εἰσὶ συνδυαστά, λογικῶς δὲ ἀσυνδύαστα. Ὁ κύων ἐστὶ

σὸς (ἅτε ἀνήκων εἰς σὲ ὡς κτῆμά σου), ὁ κύων ἐστὶ πατήρ (ἥτοι πατήρ τῶν κυναρίων), ἄρα ὁ κύων ἐστὶ σὸς πατήρ.

Παραπλήσιον δὲ τοῖς προηγούμενοις σοφίσμασιν ἐξελέγχεται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐθυδήμου ἐφεξῆς ἐπενεχθὲν, ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων προσδεῖται πολλῶν ἀγαθῶν· πρὸς κατασκευὴν δὲ τῆς προτάσεως ταύτης παραλαμβάνονται ὠρισμένα τινὰ ἀγαθὰ, οἷον τὰ φάρμακα καὶ τὰ ὄπλα, ἐξ ὧν τὰ μὲν εἰσὶν ἀγαθὰ εἰς τὸν ἀσθενῆ, τὰ δὲ εἰς τὸν μαχητὴν, πλὴν ταῦτα μὲν οὐχὶ πολλὰ, ἐκεῖνα δὲ εἰς μετρίαν δόσιν· ἀλλ' ὅ,τι ἀληθεύει περὶ τῶν ὠρισμένων τούτων ἀγαθῶν, τῶν φαρμάκων καὶ τῶν ὀπλῶν, ὁ σοφιστής τὸ ἐπεκτείνει καὶ εἰς πᾶν ἕτερον· ἢ ἔκ τινων μερικῶν περιπτώσεων συμπεραίνει καθόλου ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων προσδεῖται πολλῶν ἀγαθῶν. Ἐνταῦθα οὖν παραβιάζεται ὁ θεμελιώδης κανὼν τοῦ συλλογισμοῦ, ὅτι τὸ περὶ τοῦ ὅλου ἰσχύον ἰσχύει καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Ἀλλ' ἐὰν τὰ μέχρι τοῦδε ἐλεγχθέντα σοφίσματα δύνανται ἐν συνόλῳ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς λογικαὶ πικρατυπίαι, τὰ τούτοις παρεπόμενα κατὰ μέγχι μέρος εἰσὶν ἀπλᾶ λογοπαίγνια σχηματισθέντα ἐκ τῆς διαφορουμένης συντάξεως τῶν λέξεων. Ὅθεν περιττὸν κρίνοντας νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει ἐνὸς ἐκάστου τούτων ἐπισυναφθείσας

ὁδηγίας πρὸς εὐχερῆ αὐτῶν ἐπίλυσιν, ἐφιστῶμεν μόνον ἐπὶ βραχύ τι τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προμνημονευθέντος ἐκείνου σοφίσματος, δι' οὗ ὁ Διονυσόδωρος παροδικῶς ἐπισκώπτει τὴν Πλατωνικὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν. Ὁμολογήσαντος τοῦ Σωκράτους ὅτι τὰ καλὰ ἕτερα ἔστιν αὐτοῦ γε τοῦ καλοῦ πάρεστι μέντοι ἐκάστῳ αὐτῶν κάλλος τι, ὁ Διονυσόδωρος διαστρέφων τὴν τροπικὴν σημασίαν ἣν παρὰ Πλάτωνι ἔχει ὁ φιλοσοφικὸς ὅρος πάρεστι, καὶ ἐκλαμβάνων αὐτὸν κυριολεκτικῶς καθάπερ ἐν τῇ κοινῇ χρήσει, ἐξάγει ἐντεῦθεν γελοιώδη καὶ ἄτοπα συμπεράσματα. Ἀλλ' ἴσως ἀπορήσῃ τις διατί ὁ συγγραφεὺς σκιωδῶς μόνον καὶ ἐξ ἀπόπτου ὑπαινίσσεται τὴν ὑπὸ τῶν σοφιστῶν διαστρεβλουμένην θεωρίαν του. Εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης ἀπαντῶμεν ὅτι ἐν τῷ παρόντι δὲν προτίθεται ν' ἀναπτύξῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ φιλοσοφικοῦ αὐτοῦ συστήματος, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ ρίψῃ εἰς τὰς ψυχὰς τὸν σπόρον τοῦτον τῆς φιλοσοφικῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ παχυλότης καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς σοφιστικῆς διανοίας δὲν ἐπιτρέπει αὐτῇ ἵνα ἀνγκύπτουσα ἐκ τοῦ σκότους τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀντιλογίας ἐνατενίσῃ εἰς τὴν φωταυγῇ ἐστίαν πάσης γνώσεως, εἰς τὰς ἰδέας αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς, αἵτινες ἀντανakλώμεναι εἰς τε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ εἰς τὴν περιστοιχιζούσαν αὐτὸ φύσιν, ἀποτελοῦσι τὸ κύριον θέμα καὶ τὸ ἀκρότατον τέλος τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας.

Διευκρινήσαντες οὖν χωρὶς ἐκάστην τῶν τριῶν τούτων ἐριστικῶν διαλέξεων, προβαίνομεν ἤδη εἰς περιληπτικὴν τινα παρατήρησιν κοινῇ ἐφαρμοζομένην ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐν αὐταῖς ἐμπεριλαμβανόμενων σοφισμάτων. Ταῦτα τυπικῶς μὲν ἢ κατ' εἶδος θεωρούμενα διαιροῦνται, καθάπερ μέχρι τοῦδε παρατηρήσαμεν, εἰς δύο τάξεις ἢ συμπλέγματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν περιέχει (πλὴν τινῶν ἐξαιρέσεων) τὰ κατὰ παράβασιν λογικοῦ τινος κανόνος, τὸ δὲ τὰ κατὰ διάφορον συντακτικὴν πλοκὴν τῆς αὐτῆς λέξεως σχηματισθέντα. Ἀλλ' ἢ κατ' εἶδος αὕτη τῶν σοφισμάτων διαίρεσις ἀποδίδει ἀνεπαρκῆς, ἂν μὴ ἐπιπροστεθῇ καὶ ἡ καθ' ὕλην διαίρεσις, ἂν μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὧσιν καὶ τὰ πράγματα, πρὸς ἃ ἐκεῖνα ἀναφέρονται· ὑπὸ τὴν ἑποψὶν λοιπὸν ταύτην τὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἐριστικῆς διαλέξεως καὶ τὰ δύο πρῶτα τῆς τρίτης οὐσιωδῶς διαφέρουσι τῶν ὑπολοίπων· διότι τὰ μὲν θίγουσιν ὄντως φιλοσοφικά προβλήματα, περὶ ὧν τότε μάλιστα αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ πεισματωδῶς πρὸς ἀλλήλας ἤριζον· τὰ δὲ στρέφονται περὶ παντοδαπὰ ἀντικείμενα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὅλως ἀδιαφοροῦντα περὶ τοῦ ἀντικειμένου, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς κενόσπουδοι λογομαχίαι ἢ παιδαριώδη ἀθύρματα· τὰ μὲν τείνουσι κατὰ τὴν τῶν σοφιστῶν δοξασίαν ὅπως ὑποστηρί-

ξωσιν ὅτι οὔτε ὁ ἐπιστάμενος οὔτε ὁ μὴ ἐπιστάμενος εἶναι δυνατόν νὰ μανθάνῃ τι, ὅτι οὐδέποτε οὔτε ἀπατᾶται τις οὔτε ἀντιλέγει, ὅτι ὁ ἐπιστάμενος ἐν τι ἐπίσταται ἅπαντα· τὰ δὲ κενὰ ὄντα πάσης ἐννοίας παίζουσι μόνον μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐννοίας φλοιοῦ, μετὰ τῶν λέξεων, καὶ φέρουσι τοῦτο τὸ διακριτικὸν γνώρισμα, ὅτι αὐθαирέτως μεταπηδῶσιν ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἕτερον ἀντικείμενον ¹⁾.

Μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν λοιπὸν ταύτην καὶ τὴν κατὰ τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην δικίρεσιν τῶν σοφισμάτων δυνάμεθα ἤδη ἀσφαλῶς νὰ θέσωμεν τὸ ζήτημα· τί συνάγομεν ἐκ τούτων, τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς παρατεταμένης ταύτης σοφιστικῆς ἐπιδείξεως, ἥτις πληροὶ τὰς πλείστας τοῦ διαλόγου σελίδας; Βεβαίως ὁ Πλάτων σκοπὸν προέθετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐθυδήμου καὶ τοῦ Διονυσιόδωρου ν' ἀποκαλύψῃ ἡμῖν τὴν τέχνην τῶν συγχρόνων του σοφιστῶν, οἵτινες δεινοὶ περὶ τὸ ἀντιλέγειν ὄντες, ὅξέως περὶ παντὸς πράγματος ἐρίζοντες, διέστρεφον τὰς κοινὰς πεπειθήσεις διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ δισταγμοῦ καὶ τῆς ψυχρότητος πρὸς πᾶσαν ὕγιαν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς, οἵτινες καταβιάζοντες τὴν φιλοσοφίαν εἰς ματαιόσχολα ζητήματα καὶ ἀποξηραίνοντες τὴν ζωτικὴν ἐκμάδα ἐγίνοντο πρόσκομμα εἰς τὴν τοῦ Πλάτωνος ἀποστολὴν, ἐναγωνίως ἐπιδιώκοντος ὅπως ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς σοφιστικῆς ταύτης λύμης τὴν νεολαίαν μεταστρέφων αὐτὴν εἰς τὴν σύντονον καὶ βαθεῖαν μελέτην τῆς ὄντως φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν διάλογον τοῦτον τοὺς σοφιστὰς ἐπιδεικνύοντας τὰς μαγανείας καὶ τὰ γοητεύματα δι' ὧν ἐξέπληττον τὴν φαντασίαν τῶν ἀκρωμένων καὶ συμπάρεστρον εἰς τὸν σκοπὸν τῶν τοῦς πρωτοπείρους καὶ ἀπλοῦς τέρους· σύναμα δὲ ἐδέησε νὰ παραστήσῃ αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐξελεγχόμενους καὶ περιπίπτοντας ἐν τοῖς θηράτροις δι' ὧν τοὺς ἄλλους ἐσαγήνεν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν σοφιστικὴν ἐπίδειξιν εἶναι οὐχ ἥττον ἀξιοσημεῖωτος καὶ ἡ ἐντεχνος τῶν σοφισμάτων κατὰτάξις, διότι ἐνῶ κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνεται ὅτι κατὰ συγκυρίαν καὶ ἀσκόπως ἐκφέρονται ὅτι προκκλῶνται ὑπὸ τινος ἐξωτερικῆς ἀφορμῆς, ἢ ὑπὸ τινος ἀστεϊσμοῦ ἢ ἰδιοτροπίας τῶν διαλεγόμενων προσώπων, οὐσιωδῶς ὅμως ὑποκρύπτουσι ταύτην κανονικότητα καὶ ἀλληλουχίαν οἷα ἐμπρέπει εἰς εὐμεθόδως συντεταγμένην πραγματείαν λογικῆς. Καί τοι πολλαχοῦ ὁ Πλάτων διὰ τοῦ προσώπου τοῦ διδασκάλου τοῦ καταπολεμεῖ τὸ σόφισμα, ὑποδεικνύει τὰ μέσα τῆς ἐξελέξεως αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀναγκάζει νὰ παραστῇ γυμνὸν καὶ ἀψιμυθίωτον, οὐδαμοῦ ὅμως περιβάλλει τὸν λόγον δι' ὕφους διδακτικοῦ καὶ ὄζοντος σχολαστικότητος· διότι καλλιτέ-

¹⁾ Παρ. Πλατ. Μελέτ. II. Bonitz. 11. Hefr.

χνης ὧν οὐχ ἦττον ἢ φιλόσοφος, ἐπίσταται νὰ παρέχῃ ζωὴν καὶ χάριν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ θεωρίας, ν' ἀρτῇ τὸ ἀληθὲς διὰ τοῦ καλοῦ καὶ νὰ συνδυάζῃ τὴν ἐπιστήμην μετὰ τῆς ποιήσεως. Ὅθεν καὶ ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας διαλόγῳ ὑπὸ τὴν κωμικὴν μορφήν, ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ χαριεντισμοῦ καὶ τῆς εἰρωνείας ἀνελίσσεται κανονικὴ σειρὰ λογικῶν τύπων, οὓς τινὰς μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριστοτέλης ἀπεκδύσας τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν περικοσμήσεως, συστηματικῶς διαπραγματεύθη καὶ ἀνέλυσε ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τῷ ἐπιγραφομένῳ *σοφιστικοὶ Μειγχοί*.

Ὅθεν ὁ Πλάτων ἀκριβῶς περιγράφας τὸν τρόπον τῶν ἐριστικῶν διαλέξεων, καὶ ἐπισταμένως θεωρήσας τὰ διάφορα εἶδη τῶν παρεξελέγχων, οὓς τινὰς χρῶνται οἱ σοφισταὶ πρὸς στρέβλωσιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ νόθευσιν τῆς ἀληθείας, περαίνει τὸ μέρος τοῦτο τῆς πραγματείας του θέτων εἰς τὸ στόμα τοῦ Σωκράτους τὴν λακωνικὴν μὲν ἐκείνην ἀλλὰ λίαν ἐμφαντικὴν καὶ εὐστοχὸν ἐπὶ κρίσιν τῆς σοφιστικῆς τέχνης, ὡδὲ πως ἀναφωνήσαντος· ὦ Εὐθύδημε καὶ Διονυσόδωρε, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀπεδέχοντο κάλλιον νὰ ἡττῶνται ἢ νὰ νικῶσι διὰ τοιούτων ἐπιχειρημάτων οἷα ὑμεῖς χρῆσθε ἐν ταῖς συζητήσεσιν.

Ὁ Σωκράτης ἀποπερατώνσας τὴν πρὸς τὸν Κρίτων διήγησιν τῆς μετὰ τῶν σοφιστῶν συνεντεύξεως αὐτοῦ, προτρέπει παίζων τὸν φίλον του ὅπως ἀμφοτέρωτεροι συμβαλητεύσωσι παρὰ τοῖς ξένοις ἐκείνοις, ἐπαγγελλομένοις ὅτι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ διδάξωσι τὸν θέλοντα ν' ἀποτίῃ αὐτοῖς μισθόν, καὶ ὅτι ἄνθρωποι οἷας δὴ ποτε ἡλικίας, οἷας δὴ ποτε διανοητικῆς καταστάσεως, οἷου δὴ ποτε ἐπιτηδεύματος εὐκόλως δύνανται νὰ ἐκμάθωσι τὴν σοφίαν των. Ἀλλ' ὁ Κρίτων ἀπελῶς ὁμολογεῖ ὅτι προτιμᾷ νὰ συναριθμῇται μετὰ τῶν περιφρονούντων καὶ ἀποστρεφόμενων τοὺς τοιούτους σοφιστικοὺς λόγους· μὴ τολμῶν δὲ ἀπ' εὐθείας ν' ἀποτρέψῃ τὸν Σωκράτη τῆς τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἀναστροφῆς, ἀπαγγέλλει αὐτῷ ὅ,τι ἤκουσε παρὰ τινος τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ συνδιαλέξει παρευρεθέντων. Ἐνθ', λέγει, περιεπάτουν προσελθὼν ἐμοὶ ἄνθρωποις ἔχων μεγάλας ἀξιώσεις ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, εἰς ἐκ τῶν διασημοτέρων δικανικῶν, ὦ Κρίτων, εἶπε, δὲν ἠκροάσθης τοὺς δύο ἐκείνους σοφοὺς ἄνδρας;—Οὐχί, ἀπεκρινάμην πρὸς αὐτὸν, διότι ἔνεκεν τῆς συρροῆς τοῦ πλήθους δὲν ἠδυνήθην νὰ πλησιάσω πρὸς ἀκρόασιν. Ἀλλὰ πῶς σοὶ ἐφάνησαν;—Μοὶ ἐφάνησαν, εἶπεν ἐκεῖνος, ὅτι ἐπανελάμβανον τὰ τετριμμένα αὐτῶν ληρήματα καὶ ὅτι κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν εἰς πράγματα οὐδενὸς ἄξια. Οὕτως αὐτολεξεὶ ἐκεῖνος ἐλάλησεν. Ἀλλ' ὅμως εἶπον ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἡ φιλοσοφία εἶναι πρᾶγμα γοητευτικόν. ἢ καὶ τί γοητευτικόν, καλὸ τυχε, ἀπεκρίνατο, μάλι-

στα τίποτε δὲν ἀξίζει. Ἐὰν παρευρίσκεσο, ὦ Κρίτων, εἰς ἐκείνην τὴν συνδιαλέξιν, θὰ ἡσχύνεσο, νομίζω, ὑπὲρ τοῦ σοῦ ἐταίρου, τοῦ Σωκράτους, ὅς τις ἦτον ἐπὶ τοσοῦτον μωρὸς, ὥστε ἐκὼν νὰ παραδώσῃ ἑαυτὸν εἰς ἀνθρώπους οἵτινες ἀδιαφοροῦσιν εἰς ὅ,τι λέγουσιν, ἐπιλαμβάνονται δὲ τῆς προστυχούσης λέξεως· καὶ οὗτοί εἰσιν ἄριστοι τῶν καθ' ἡμᾶς περὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν λόγων. Ἀλλ' ὁμολογητέον, ὦ Κρίτων, ὅτι ἡ φιλοσοφία αὐτὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ εἰς τὸ μάθημα τοῦτο ἀσχολούμενοι, εἰσὶ λίαν ἀθέξιοι καὶ καταγέλαστοι. Ἐγὼ ὅμως, εἶπεν ὁ Κρίτων, νομίζω, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὔτε οὗτος οὔτε οὐδεὶς ἄλλος δικαιούται νὰ ψέγῃ τὸ φιλοσοφικὸν μάθημα· νὰ θέλῃς ὅμως νὰ διαλέγῃσαι δημοσίᾳ μετὰ τοιούτων ἀνθρώπων, περὶ τούτου τὸ κατ' ἐμὲ, εἶχε δίκαιον νὰ σὲ μέμφηται.

Ἀκολουθῶς δὲ ὁ Σωκράτης πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ Κρίτωνος ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ προσελθὼν αὐτῷ καὶ μεμφόμενος τὴν φιλοσοφίαν δὲν ἦτο ῥήτωρ οὐδὲ ἀνέβη ποτὲ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ἀλλὰ δεινὸς λογογράφος¹⁾, ἀποφαίνεται τάδε περὶ τῶν τελευταίων τούτων. Οὗτοί εἰσι, λέγει, κατὰ τὸν ὅρισμόν τοῦ Προδίκου, μεθόριζα τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Πιστεύουσι δὲ οὐχὶ μόνον ὅτι εἰσὶ πάντων σφώτατοι, ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὑπολήπτονται ὡς τοιούτους, ὥστε μόνοι οἱ φιλόσοφοι γίνονται εἰς αὐτοὺς πρόσκομμα τοῦ ν' ἀπολαύωσι τῆς γενικῆς τῶν ἀπάντων ὑπολήψεως. Νομίζουσι λοιπὸν ὅτι ἐὰν τούτους κατορθώσωσι νὰ δυσφημίσωσιν, ἀναμφισβητήτως ἤδη παρὰ πᾶσι θέλουσι τύχειν τῶν νικητηρίων ἄθλων ἔνεκεν τῆς σοφίας των· διότι, καθάπερ δοξάζουσιν, εἰσὶ μὲν ὄντως αὐτοὶ σφώτατοι ἀλλ' ἐν ταῖς ἰδίαις συνεντεύξεσιν ὑποσκελίζονται ὑπὸ τοῦ Εὐθυδήμου καὶ τῶν ὁμοίων του. Θεωροῦσι δὲ ἑαυτοὺς σφωτάτους διὰ τινὰ λόγον λίαν πιθανόν, διότι εἰσὶν ἐφοδισμένοι διὰ μετρίας δόσεως τῆς τε φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς· μετέχοντες δὲ ἀμφοτέρων ὅσον ἡ ἀνάγκη τὸ καλεῖ, ἀπολαύουσιν ἡσύχως καὶ ἀκινδύνως τοὺς καρποὺς τῆς σοφίας των.

Ἀλλ' ὁ λόγος των οὗτος εἶναι μᾶλλον εὐπρεπὲς ἢ ἀληθὲς· διότι ἐὰν καὶ τὰ δύο, καὶ ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ πολιτικὴ, εἶναι ἀγαθὰ, καὶ ὄντως εἰσὶν ἀγαθὰ πρὸς διάφορον τέλος· ἑκατέρω τείνουσα, οὗτοι μετέχοντες ἀμφοτέρων τούτων καὶ ἐν μέσῳ κείμενοι εἰσὶν ὑποδεέστεροι τῶν τε φιλοσόφων καὶ τῶν πολιτικῶν ὡς πρὸς ἐκεῖνο τὸ τέλος, πρὸς δ' ἑκάτεροι τούτων ἔχουσι τὴν σχετικὴν αὐτῶν ἀξίαν, καὶ τρίτοι

¹⁾ ῥήτορες μὲν τὸ κάλει ἐκαλοῦντο οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συζητούντες ἢ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀγορεύοντες, λογογράφοι δὲ εἰ συγγράφοντες λόγους πρὸς χρῆσιν τῶν διαδίκων ἀπαγγελλόντων αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

καθ' αὐτὸ ὄντες ἐκεῖνοι ζητοῦσιν ὁμῶς νὰ φαίνωνται πρῶτοι.

Ὁ δὲ Κρίτων ἀναλαβὼν τὸν λόγον, ἐγὼ, εἶπεν, ὦ Σώκρατες, καθάπερ πολλάκις πρὸς σὲ ἀνεκοίνωσα, ἐν ἀπορίᾳ εἰμι περὶ τῆς τῶν υἱῶν μου ἐκπαιδεύσεως. Ὅταν μὲν συνδιαλέγωμαι μετὰ σοῦ παῖθόμαι ὅτι εἶναι μωρία, ἐνῷ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τέκνων του καταβάλλει τις πλείστους μερίμνας πῶς π. χ. εἰς γάμον συνερχόμενος νὰ δίδῃ εἰς αὐτὰ μητέρα ἐξ εὐπατριδῶν τὸ γένος, ἔλκουσαν, πῶς νὰ καθιστᾷ αὐτὰ ὅσον τὸ δυνατόν πλουσιώτατα, ν' ἀμελῇ ὁμῶς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν· ὅταν δὲ ἀποβλέψω εἰς τινὰ τῶν ἐπαγγελλομένων νὰ ἐκπαιδεύωσιν ἀνθρώπους διστάζω, καὶ ἵνα εἶπω πρὸς σὲ τὴν ἀλήθειαν, οὐδέν· ἐξ αὐτῶν εὐρίσκω κατάλληλον εἰς τοῦτο τὸ ἔργον. Ὅθεν φοβοῦμαι νὰ προτρέψω τὰ τέκνα μου εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας.

Ἢ φίλε Κρίτων, εἶπεν ὁ Σωκράτης, ἐκ τοῦ ὅτι εἰς πᾶν ἐπιτήδευμα καλὸν καὶ χρήσιμον, οἷον εἰς τὴν γυμναστικὴν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν στρατηγίαν, οἱ μὲν φῦλοι καὶ οὐδενὸς ἄξιοι ἀποτελοῦσι τὴν πολυπληθεστέραν μερίδα, οἱ δὲ σπουδαῖοι καὶ ἱκανοὶ εἰσὶν ὀλίγοι, ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι δεόν ν' ἀποφύγῃ τις πάντα ταῦτα τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ νὰ τὰ ἀπαγορεύῃ εἰς τὰ τέκνα του. Οὕτω καὶ σὺ, φίλε Κρίτων, μὴ ἐξέταζε εἴτε εἰσὶν ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ εἰ τὴν φιλοσοφίαν μετερχόμενοι, ἀλλ' ἐρευνήσον μετ' ἀκριβοῦς ἐπιστάσις αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ μάθημα· καὶ ἐὰν μὲν σοὶ φαίνεται φῦλον, ἀπότρεπε ἅπ' αὐτοῦ μὴ μόνον τοὺς υἱούς σου, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄλλον· ἐὰν δὲ ἀπεναντίας σοὶ φαίνεται περισπούδαστον καὶ τοιοῦτον οἷον ἐγὼ τὸ θεωρῶ, μετὰ θάρρους ἐπιδίδωκε αὐτὸ καὶ ἐπασχολοῦ σύ τε καὶ τὰ παιδίξ σου. (Κεφ. XXX, σ. 304. C.—Κεφ. XXXII, σελ. 307. C.)

Ἐνταῦθα λαμβάνει πέρας ὁ διάλογος, ὅν ὁ συγγραφεὺς θὰ κατέλειπεν ἡμῖν ἀτελῆ ἂν διεξῆγεν αὐτὸν μέχρι τῶν σοφιστικῶν συζητήσεων, ἂν ταύτας μὴ συνεπλήρου καὶ διὰ τῆς ἀρτίως ἐκτεθείσης συνδιαλέξεως τοῦ Σωκράτους μετὰ τοῦ ἐταίρου του Κρίτωνος· διότι ὁ Πλάτων ὑπὸ θεωρητικὴν ἐποψὴν ἀντιπραθέσας τὴν μέθοδον τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας πρὸς τὴν τῶν σοφιστῶν, καὶ καταφανῆ ποιησάμενος τὴν περὶ τὸ ἐρίζειν καὶ τερατεύεσθαι ἀκατάσχετον τούτων ῥοπὴν ἀπέναντι τῶν υἱῶν ἐκείνης δογμάτων, ὥφειλε κατόπιν καὶ ὑπὸ πρακτικὴν ἐποψὴν νὰ στηρίξῃ τὰς φιλοσοφικὰς του ἀρχὰς ὑπερασπίζων αὐτάς κατὰ τῶν προλήψεων τῆς δημώδους γνώμης καὶ κατὰ τῆς δοκησιοφίας τῶν καλουμένων λογογράφων.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰσάγεται ὁ Κρίτων ὡς ἐκπροσωπῶν τὴν δημώδη γνώμην, ἥτις ἀποδοκιμάζει μὲν

τὴν τῶν σοφιστῶν ἐριστικὴν τέχνην, ἀλλὰ δι' ἑλλειψὶν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων διαστολῆς συμφύρουσα τὰ λογικῶς διαστώτα συνταυτίζει μετὰ τῆς σοφιστικῆς καὶ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον ἀποκαλοῦσα σοφιστὰς καὶ αὐτὸν τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Πλάτωνα. Ὅτι δὲ παρὰ τοῖς πολλοῖς τοιαύτη ἐπεκράτει προκατάληψις, τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους μηδεμίαν ποιομένου ἐν ταῖς Νεφέλαις διαστολὴν μεταξὺ τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν συγχρόνων του σοφιστῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους ὃς τις τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀντισθένη καὶ τοὺς σοφιστὰς ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθεται, ἐπιχαρκατηρίζων αὐτοὺς ὡς τοὺς περὶ τὰς ἐριδας διατρίβοντας¹⁾. Ὅθεν ὁ Πλάτων ὑποδεικνύει διὰ τοῦ προσώπου τοῦ Κρίτωνος τοῦ ἐπιστηθίου φίλου τοῦ Σωκράτους, ὅτι ἔνεκεν τῶν σοφιστῶν τοσοῦτον διεβάλλετο ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἐδίσταζον περὶ τῆς ἐκ ταύτης πηγάζουσης ὠφελείας καὶ χρησιμότητος, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κρίτων, ὁ εὐνούστατος τῷ Σωκράτῃ, τοσοῦτον κτεχνίστατο κατὰ τῆς σοφιστικῆς, ὥστε δυσπίστως εἶχε καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ μετὰ περιπαθοῦς ἀγωνίας ἔβλεπε κλονιζομένην τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἐταίρου του Σωκράτους.

Δεύτερον δὲ ὡς ἐκπροσώπησιν τῆς δοκησιοφίας θεωρεῖ ὁ Πλάτων τὸ ἀμφίβιον ἐκεῖνο γένος τῶν λογογράφων, οἵτινες μέσῃ ὁδῶν τέμνοντες μεταξὺ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς δὲν ἦσαν οὔτε φιλόσοφοι οὔτε πολιτικοί, ἐφ' ὅσον τῆς μὲν ἄκρῃ δακτύλῳ ἐγγεύοντο, τῆς δὲ ἐπιπολαίως μόνον ἐπέψαυον λογογραφοῦντες ἐπ' ὠφελείᾳ ἄλλων. Οἱ τοιοῦτοι οὖν ὑπὸ ἡμιμαθείας καὶ κουφότητος ἐλαυνόμενοι παραγνωρίζουσι τὴν πραγματικὴν ἀξίαν καὶ δύναμιν τῆς φιλοσοφίας, συγχέοντες αὐτὴν μετὰ τῆς ἐριστικῆς οἰκτεῖρουσι τοὺς ἀποκλειστικῶς εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας τὸν βίον κατατρίβοντας, καὶ διατείνονται ὅτι μικρὰ δόσις φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς, μετρία τις ἐκμάθησις ἐκατέρας τούτων εἶναι τὰ μόνον ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς κατάρτισμόν ἀνθρωπικῆς παιδείας καὶ μορφώσεως. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν οὗτος, καθάπερ ἀποφαίνεται ὁ Πλάτων, ἔχει ὄντως εὐπρέπειαν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν· διότι μέσος ὁρος, μεθόριον μεταξὺ φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς, εἶναι τὸ κενὸν σημασίας καὶ ἀνυπόστατον, ἅμα ὡς ἀναλογισθώμεν ὅτι κατὰ τὴν Πλατωνικὴν θεωρίαν ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη εἶναι ἀχώριστος τῆς πράξεως, καθάπερ ἀνωτέρω ὑπεστήριξεν ὁ Σωκράτης μετὰ τοῦ Κλεινίου συνδιαλεγόμενος²⁾, ἐπομένως δὲ φιλοσοφία

¹⁾ Παράβ. Ἰσοκράτους Λογ. Ἑλιν. § 1. Παναθ. § 26 καὶ κατὰ Σοφ. § 1. ²⁾ Σελ. 289. Β. Τελευταίης τινὸς ἔρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ, ἐν ᾗ συμπέπτωκεν ἅμα τὸ τε ποιεῖν καὶ τὸ ἐπίστασθαι χρῆσθαι τούτῳ ὃ ἂν ποιῇ.

καὶ πολιτικὴ συμπίπτουσι κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, καὶ ἡ πολιτικὴ ἵνα ἡ ἀξία τοῦ ὀνόματος, τούτων δέον ὅπως εἰρηδῆται ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐπὶ ἑδραίας βάσει 1).

Ἀλλὰ τίς ἄρα γε ὁ ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος ἀνωνόμως μνημονευθεὶς λογογράφος; ὅστις ἤνεγκε μέλαιναν ψῆφον κατὰ τῆς φιλοσοφίας κατακρίνας αὐτὴν ὡς οὐδενὸς ἀξίαν; Οἱ μὲν ἀξιούσιν ὅτι ὁ Πλάτων ὑπαινίττεται τὸν Ἰσοκράτη, οἱ δὲ τὸν Θρασύμαχον τὸν Χιλληδόγιον, ἄλλοι δὲ ἄλλον τινά. Πλὴν εἰς ἡμᾶς πιθικωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸν διάλογον ὁ Πλάτων διανοεῖται οὐχὶ ὠρισμένον τι πρόσωπον, ἀλλ' ἅπασαν ἐν γένει τὴν τάξιν τῶν λογογράφων· διότι ἂν ἀπέβλεπε πρὸς τινὰ τῶν συγχρόνων του θὰ περιέγραφε ζωηρότερον καὶ λεπτομερέστερον τὰς χαρακτηριζούσας αὐτὸν ιδιότητας, ἐνῶ τὰ περὶ τοῦ λογογράφου τούτου ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος ῥηθέντα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τύπος ἐφαρμοζόμενος εἰς ἅπαντας τοὺς ὁμοτέχνους του. Ὅτι δὲ ὑπὸ τὸ πρόσωπον ἑνὸς μόνου συμβολικῶς παριστάνονται ἅπαντες, τοῦτο ἔχει τὸν λόγον του εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ διαλόγου, εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τοῦ διαλογικοῦ δράματος, οὗ τινος ὁ συγγραφεὺς θὰ παρεβιάζετο πιθικὸν καὶ ὁμοιόληθες, ἔαν εἰσήγε τὴν ἑλὴν ὁμάδα τῶν λογογράφων μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς σοφιστικῆς συνδιαλέξεως προσερχομένην τῷ Κρίτῳ.

Τὸ καθόλου σημαινόμενον καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ Διαλόγου.

Σμικρὰν τινὰ καρπούμεθα ὠφέλειαν ἐκ τῆς διαδοχικῆς ταύτης ἐπιθεωρήσεως ἑνὸς ἐκάστου τῶν μερῶν τῆς παρούσης φιλοσοφικῆς συγγραφῆς τοῦ Πλάτωνος, καὶ κινδυνεύομεν οἶονεὶ ῥιμνάζοντες νὰ διασπώμεθα πρὸς πολυσχιδῇ διανοήματα, ἂν μὴ ἐνταυτῷ συλλάβωμεν καὶ τὴν πασῶν τούτων τῶν μερικοτήτων διὰκνουμένην καθόλου ἔννοιαν, ἂν μὴ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἡμετέρας μελέτης ἐπασχοληθῶμεν καὶ εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῆς τοῦ ὅλου ἐνόητος, ἣτις ζωοποιούσα τὰ καθ' ἕκαστα ἐμποιεῖ αὐτοῖς διοργάνωσιν καὶ σκοπιμότητα.

Ὅθεν ἀπὸ τῆς περιωπῆς ταύτης ἐπισκοποῦντες τὸν διάλογον· τί πρῶτον ἀπαντῶμεν σημειώσεως ἀξίον; ὅτι οὗτος σύγκειται ἐκ πλειόνων μερικῶν διαλόγων φορμηδὸν διατεταγμένων καὶ πρὸς ἀλλήλους διασταυρουμένων· διότι μετὰ τὸν Πρόλογον, ἐν ᾧ προεισάγεται ὁ Σωκράτης διηγούμενος πρὸς

τὸν Κρίτωνα τὴν κατὰ τὴν προτεραίαν γενομένην μετὰ τῶν δύο σοφιστῶν συνδιαλέξιν, σύναμα δὲ περιγράφονται τὰ συνδιαλεχθῆσόμενα πρόσωπα, μάλιστα δὲ τὰ κυριώτερα αὐτῶν, οἱ ἀδελφοὶ Εὐθύδημος καὶ Διονυσόδωρος, χαρακτηριζόμενοι ὡς ὀπλομάχοι, ὡς δεινοὶ ῥήτορες καὶ τελευταῖον ὡς διδάσκαλοι τῆς ἐριστικῆς τέχνης (Κεφ. I. σ. 271.—Κεφ. IV. σελ. 275. C.) ἔπεται τὸ διαλογικὸν μέρος περιέχον δύο μερικὰς διαλόγους, τὸν μὲν σατυρικὸν, ἐν ᾧ οἱ δύο σοφισταὶ ποιοῦνται ἐπίδειξιν τῆς τέχνης αὐτῶν, διαιρουμένων εἰς τρία τμήματα (Κεφ. V. σ. 275. Δ.—Κεφ. VI. 277. C.) ἕως Κεφ. XI 283. B.—Κεφ. XI. 283. B.—ἕως Κεφ. XVI. 288. Δ.—καὶ Κεφ. XX. 293 B. ἕως Κεφ. XXVIII. 303 A.) τὸν δὲ σπουδαῖον, ἐν ᾧ ὁ Σωκράτης καταχεῖ τὸν Κλεινίαν τὰ περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης διαιρούμενον εἰς δύο τμήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν (Κεφ. VIII. σ. 278. E.—ἕως Κεφ. X. σελ. 282. Δ.) παρεννέμεται μετὰ τὸ πρῶτον καὶ δευτέρου τμήματος, τὸ δὲ (Κεφ. XVII. σ. 288. Δ. μέχρι Κεφ. XVIII. σ. 290. E.) μετὰ τὸ δευτέρου καὶ τρίτου τοῦ σατυρικοῦ διαλόγου. Τέλος δὲ ὁ Ἐπίλογος περιέχει τρίτον τινὰ διάλογον μετὰ τὸν Σωκράτους καὶ τοῦ Κρίτωνος, ἐν ᾧ ἀνώνυμός τις λογογράφος ἐπιμέμφεται τὸν Σωκράτη λαμβάνοντα μέρος εἰς τοιαύτας μετὰ τῶν σοφιστῶν συνδιαλέξεις (Κεφ. XXX. σ. 304. Δ.—μέχρι τελους.)

Οἱ δύο ἐκεῖνοι διάλογοι, ὁ εἰς τρία τμήματα διαιρούμενος σοφιστικὸς, καὶ ὁ εἰς δύο Σωκρατικὸς, ἐξωτερικῶς μὲν διεξάγονται πάντῃ ἄσχετοι ἀλλήλων καὶ ἀκοινώνητοι, ἰδίᾳ ἑκάτεροι πραγματευόμενοι τὸ θέμα τῶν ἀνευ ἀμοιβῆς τινὸς ἐπαφῆς ἢ συγκρούσεως, ἐν οὐσίᾳ δὲ καὶ ἐνδομύχως ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ἀντιστοιχίαν καὶ συνάφειαν. Ἐκάτεροι περὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, περὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα στρέφονται· διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ σοφισταί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Σωκράτης ἀνταγωνίζονται ὅπως προτρέψωσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν τὸν Κλεινίαν νέον εὐεῖδῃ, ἔλκοντα τὸ γένος ἐξ εὐπατριδῶν, οὗτινος ἡ ὀρθὴ ἀγωγή καὶ ἐκπαίδευσις καθίσταται τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ καὶ γνωρίμοις πεφροντισμένον μέλημα, ἀλλ' ἑκατέρωθεν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐφορμύζονται ἐναντία μέσα, ἐναντία μέθοδοι, διότι οἱ μὲν σοφισταὶ διὰ τῶν διφορούμενων ἐρωτημάτων τῶν ἐμβάλλουσι τὸν νεανίσκον εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἀποθάρρυνσιν, ὁ δὲ Σωκράτης διὰ τῆς σαφοῦς καὶ ὠρισμένης ἐκφάνσεως τῶν ἐννοιῶν χειραγωγεῖ αὐτὸν ἵνα προλαμβάνων τὰ ἐρωτήματα τοῦ διδασκάλου τοῦ ἐκφέρῃ ἀφ' ἐαυτοῦ σπουδαίας κρίσεις ἐπὶ τοῦ προτεθέντος ζητήματος. (290 B. καὶ ἐφ.) Καὶ οἱ μὲν σοφισταὶ καίτοι ἐπαγγελλόμενοι ὅτι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ ἐγείρωσιν εἰς τὴν

1) Παρ. Πλάτ. Γοργ. σ. 21. Δ. ἐνθα ὁ Σωκράτης περὶ ἐαυτοῦ λέγει, εἶμαι μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἶπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ.—Περὰ δὲ καὶ Πολιτικ.

ψυχὴν τοῦ Κλεινίου τὸν ἔρωτα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς μαθήσεως, ἀξιοῦσιν ὁμῶς ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ μανθάνῃ τις, οὔτε νὰ ἐπίσταται, καὶ ὅτι οὐδεὶς ποτε ἀπατᾶται εἰς τὰς κρίσεις του. Ὁ δὲ ἀπεναντίας ὑποστηρίζει ἐν ἀμφοτέραις ταῖς μετὰ τοῦ Κλεινίου συνδιαλέξεσιν ὅτι μόνη ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀξίαν ἀπόλυτον· καὶ ἀφοῦ ἐτέθη ὡς ὁμολογούμενον ὅτι *διδακτὸν ἔστιν ἡ σοφία*, ὅτι ἡ ἐπιστήμη μανθάνεται, προχωρεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὄντως ἐπιστήμη ἐξ ἀνάγκης συνδυάζει ἐν ἑαυτῇ τὴν θεωρίαν μετὰ τῆς πράξεως. Ὅθεν ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσιν ταύτης τῆς σοφιστικῆς πρὸς τὴν Σωκρατικὴν συνδιαλέξιν καταφαίνεται ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐνότης τοῦ Πλατωνικοῦ τούτου συγγράμματος. Οἱ σοφισταὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ διαλόγου προκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ Σωκράτους προθύμως ἀναδέχονται νὰ ἐπιδείξωσι τὴν σοφίαν των· ἀλλὰ τὸ πρῶτον αὐτῶν δοκίμιον ἐκλαμβάνων ὁ Σωκράτης ὡς παιδιὰν καὶ ἀστείμῃον πρὸς τὸν νεανίσκον, ἀντιτάσσει καὶ αὐτὸς ἰδίαν *ἐπίδειξιν*, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπομιμούμενοι τὸ παράδειγμα του ἐπιχειρήσωσι σπουδαίαν ἐπίδειξιν τῆς προτρεπτικῆς αὐτῶν σοφίας. Διὰ τὴν δὲ ὁ Πλάτων εἰσάγει ἑκατέρους ἐναλλάξ ἐπιδεικνύντας τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας των· ἵνα ἐξάρῃ τὴν ἀνυπολόγιστον διαφορὰν καὶ διάστασιν τὴν μετὰ τῆς ματαίας ἐκείνης καὶ παταγώδους τῶν σοφιστῶν συζητήσεως, ἥτις παρ' οὐδὲν λογιζομένη τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἠθικότητα ἐνασμενίζεται ἀπλῶς ἐρίζουσα διὰ κενῶν τύπων καὶ ἀμφιβόλων λέξεων, καὶ τῆς συντόνου ἐκείνης καὶ ἐμβριθοῦς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἥτις ἀσχολουμένη περὶ τὴν βασιλίδαν τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἐν ἑαυτῇ περιλαμβάνουσαν τὴν πλήρη ἀρετὴν καὶ τὴν ἀκροτάτην πολιτικὴν τέχνην, ἐπιδιδώκει τὴν εἰς τοὺς νέους διάδοσιν γονίμων καὶ θετικῶν γνώσεων.

Ὅθεν κατὰ τὴν ἐπίδειξιν ταύτην ἡ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐκπροσωπευομένη ἀληθὴς φιλοσοφία παρασχόουσα ἀναμφίλεκτον τεκμήριον τῆς ἀξιολογότητος καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀπέναντι τῶν σοφιστικῶν τεθρεϊδῶν καὶ ληρημάτων, ὅφειλε μετὰ ταῦτα διὰ τῆς ἐπιπροσθέτου διαλέξεως τοῦ Σωκράτους μετὰ τοῦ Κρίτωνος, νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὴν κατὰ τὴν προκαταλήψεως τοῦ κοινοῦ ὁμίλου, ὅστις ὑπὸ ἀπειρίας συνέχευε τὴν σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν μετὰ τῆς ἀσκόπου σοφιστικῆς ἀντιλογίας καὶ κατὰ τῆς ἀδίκου κατακρίσεως τῶν δοκησιόφων λογογράφων, οἵτινες παραγνωρίζοντες τὴν φύσιν τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης καὶ τὴν δύναμιν τῆς τίθενται αὐτὴν ἐν παρέργῳ, περιφρονοῦντες τοὺς φιλοσόφους ὡς μικρολόγους καὶ περὶ τὰ φαῦλα καὶ οὐδενὸς ἄξια διατρίβοντας.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως οὖν τῶν τριῶν τούτων με-

ρικῶν διαλόγων καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους σχέσεως ἐξαγαγόντες εἰς φῶς τὸν σκοπὸν τῆς ὅλης πραγματείας, εἰκότως θαυμάζομεν τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἐντεχνον τοῦ συγγραφέως περὶ τὴν εὑρεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδιασματος· διότι οὐδὲν τι κεῖται ἄργον καὶ ἄκαιρον, ἀλλὰ τὰ πάντα κατὰ λογικὴν τινα ἀνάγκην συσπειροῦνται καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον, πρὸς τὸ αὐτὸ τέρμα, τὰ πάντα προσφυῶς ἀλλήλοις συναρμολογοῦνται καὶ συμπλέκονται ὡς μέλη τῆς αὐτῆς ἐνοργάνου ἐνότητος.

Ὅτι δὲ τοιοῦτός ἐστὶν ὁ σκοπὸς τοῦ ὅλου διαλόγου, ὅτι ὁ Πλάτων συγγράφων τοῦτον ἐδεσπόζετο ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ συντάξῃ ἀπολογία τῆς γνησίης φιλοσοφίας ἀπονέμων αὐτῇ τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν ἐν μέσῳ τῆς τότε ἐπικρατούσης διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως, τοῦτο προσεπιμαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τῆς τελευταίας ῥήσεως, ἣν ὁ συγγραφεὺς βάλλει εἰς τὸ σῶμα τοῦ Σωκράτους, παρὰ γγγέλλοντος εἰς τὸν Κρίτωνα νὰ βραχνίσῃ ἐπισταμένως αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιστήμην ἀδιαφορῶν περὶ τῶν μετερχομένων αὐτὴν εἴτε εἰσὶ χρηστοὶ εἴτε φαῦλοι. Διότι διὰ τῆς Σωκρατικῆς ταύτης παραγγελίας διδασκόμεθα ὅτι ἡ φιλοσοφία ἐπιδεικνύσα αὐτὴ ἑαυτὴν καὶ ἀποκαλύπτουσα τὸν πραγματικὸν αὐτῆς πλοῦτον, διαλάμπει ἀπλέτῳ φωτὶ οὐδαμῶς ἐπισκοτούμενη οὔτε ὑπὸ τῶν ψευδῶς ἐπαγγελλομένων αὐτὴν σοφιστῶν οὔτε ὑπὸ τῶν εἴτε ἀγνοίας εἴτε δοκησιοφίας ἕνεκεν ἐπιζητούντων νὰ τὴν παραμορφώσωσιν, ἀμαυροῦντες τὴν ἡλιεῖδὴ τῶν χαρακτήρων τῆς ἐνέργειαν.

Κεφαλληνία τῇ 1 Μαΐου 1874.

Η ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ.

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἄλλη τις ἀπέραντος ὁάσις δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νεῖλου μετὰ τῆς ἐρήμου. Τὸ Δέλτα κυρίως εἶναι δῶρον τοῦ Νεῖλου, ὑψωθὲν βαθμῆδὸν ἐκ τῶν ὑδάτων διὰ τῆς γενομένης προσχώσεως ἐκ τῆς κατ' ἔτος καταθέσεως τῆς ἰλύος τοῦ ποταμοῦ, ὅς τις διὰ τῶν ἐτησίων πλημμυρῶν του δαψιλεύει ἐπὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ὅχι μόνον τὴν ἰλὺν ἥτις γονιμοποιεῖ τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν βλάστησιν ὕδατα. Ἐπομένως ἡ καλλιεργουμένη γῆ εἶναι πράγματι ἡ κοίτη αὐτοῦ τοῦ τοῦ ποταμοῦ, ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐρεῖα λωρὶς τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ὁ ποταμὸς κατακλύζει κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλητέρας αὐτοῦ ἀναβάσεως. Πέραν ταύτης εἶναι ἔρημος στεῖρα καὶ ἄγονος.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου τῶν ὁποίων ὁ πλοῦτος